

HEPATOLOJİ E-BÜLTEN

Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği

Haziran 2021 – SAYI: 31

www.tkad.org.tr

 /tkadorg

Değerli Meslektaşlarım,

Değerli Meslektaşlarım,

Dört yıldır, 2 ayda bir çıkardığımız bültenimizin Haziran 2021 sayısında pandeminin biraz kontrol altına alındığı ve hızla aşılama çalışmalarının yapıldığı şu günlerde daha umutluyuz, çok şükür ki normale döneceğimiz günler yaklaşıyor demekten mutluluk duyuyorum. Mayıs ayında 28-30 Mayıs'ta 13.Ulusal Hepatoloji kongremizi sanal ortamda yaptık. Bir önceki kongrenin başkanı olarak kongre düzenlemenin ve başkanlık yapmanın çok zor olduğunu, çok emek gerektirdiğini bilen kişi olarak belirtmek isterim ki bu yılki kongre başkanımız değerli arkadaşım Prof.Dr.Zeki Karasu'nun da işi hiç kolay olmadı. Genç, hepatolojiye gönül vermiş ve çok çalışkan arkadaşlarımızdan düzenleme kurulu oluşturdu. Her hafta online toplantılar yaparak sanal bir kongrenin daha ilgi çekici olması için maksimum çabaladılar, çok çalıştılar. Kongreden notları Zeki hoca bizler için yazdı, kendisine ve düzenleme kuruluna böyle yüksek bilimsel düzeyli kongre düzenledikleri için çok teşekkür ederiz. Yakında derneğimizin web sayfasında da kongrede kaçırdığınız oturumları da izleme olanağınız olacak. Endoskopik retrograd kolanjiopankretografi (ERCP), hepatolojide özellikle safra yolu hastalıklarında çok önemli tanıl ve tedavi amaçlı bir inceleme yöntemimiz. Tarihçesini değerli arkadaşımız Doç Dr. Genco Gençdal sizin için yazdı, kendisine çok teşekkürler.

Hepimizin tatil planları yaptığımız şu günlerde çok yönlü, çok özel bir arkadaşımız olan Dr Dilek Tucer de Bozcada ile ilgili çok güzel bir yazı yazdı. Ülkemizin her yeri ayrı bir cennet ama Bozcaada'nın doğal güzelliği, tarihi, iklimi, farklı kültür ve dinleri barındırması, mutfağı ile güzel ürünleriyle tatil planlarınızda düşünebileceğiniz bir adamız. Hem de şekli karaciğere benziyor. Meslektaşımızın yazısı çok keyifli, sizin de beğeneceğinizi umut ediyoruz, kendisine çok teşekkürler.

12 Haziran'da, Dünya NASH gününü kutladık. Yağlı karaciğer hastalığı da hepatolojinin baş rolüne geçecek hastalık olarak hem hekimlerimizi hem de halkımızdaki farkındalığımızı artırmamız gerekiyor. Pandemi nedeni ile Ulusal hepatoloji kongresi öncesinde olması planlanan Genel kurul'un da yönetim kurulu kararı ile ertelendiğini sizlere buradan da duyurmak isterim.

Hepinize sağlıklı huzurlu günler ve güzel bir yaz geçirmenizi dilerim.

Sevgi ve saygılarımla,
Prof. Dr. Fulya Günşar

ULUSAL HEPATOLOJİ KONGREMİZİN ARDINDAN

Tüm dünyayı etkileyen malum koşullar nedeniyle bu yılki ulusal hepatoloji kongremizi yüz yüze değil de internet ortamında gerçekleştirmek zorunda kaldık. İnternet ortamındaki toplantıların canlı toplantılardaki atmosferi yakalamasının çok zor olduğunu biliyoruz. İnternet ortamına aktarılmak zorunda kalınarak yapılan diğer bilim dallarına ait kongre tecrübelerine baktığımızda kongre programının ya daha uzun günlere yayılarak günlük toplantı sürelerinin azaltıldığını ya da gün sayısını az tutarak daha konsantre programların yapıldığını gördük. Organizasyon kurulundaki arkadaşlarımızla en optimal sürenin 3 gün olacağı kararını verdik. Yüz yüze kongrelere giderken hepimiz işyerimizden izin alıp toplantıya giderken internet toplantıları için bu pek mümkün olmuyor ve günlük rutin işler bir yandan devam ediyordu. Böyle olunca mesai saatleri içindeki toplantılara katılım çok sınırlı kalıyordu. Bu nedenle 3 günlük sürenin hafta sonuna denk getirilmesinin daha iyi olacağı görüşü ortaya çıktı. Kongre sürecinde toplantıları canlı izleyemeyenlerin sonradan izleyebilmesinin mümkün kılınabileceği, tüm sunu kayıt/videolarının derneğimiz web sayfası üzerinden ulaşımının sağlanabileceği de değerlendirmeye alınarak, yoğun bir program oluşturuldu. Nitekim kongre sonrası yapılan katılımcı anketine katılanlardan 107 kişinin %78'i kongre süresinin kararında (ne az ne de çok) olduğu düşüncesinde olduklarını belirtmişlerdir.

Toplantı sırasında büyük çoğunluğumuz birbirimizi özlediğimizi bir kez daha hissettik. Sanal ortamda diyalog bir yere kadar ihtiyacı giderse de canlı karşılaşmaların sıcaklığı ne yazık ki sağlanamıyor. Bununla birlikte herkesin kendi evinin rahatlığı içinde toplantı izleyebiliyor oluşu farklı bir konfor. Görünen o ki kongre/seminer/toplantı organizasyonlarında paradigma değişiyor. Bundan böyle toplantılar bir süre hibrid formda gerçekleşecek. Daha küçük gruplar halinde yüz yüze toplantılar sürerken büyük izleyici kitleleri ekran başında olacaklar. Bu yeni dönemde izleyicileri ekran başında tutabilmenin yolu da

olabildiğince interaktif uygulamalardan geçecek. Toplantı aralarındaki boşlukların ilgi çekici aktiviteler ile doldurulması gerekecek. Bu öngörüyle hazırladığımız “bunları biliyor muydunuz?” ve “sık yapılan yanlışlar” başlıklı aktivitelerimizin izleyenlerden çok olumlu tepkiler aldığını gördük. Bu aktivitelerin hazırlanması için büyük emek ve zaman harcayan düzenleme kurulundaki tüm arkadaşlarıma tekrar teşekkür ediyorum. Yakın gelecekteki toplantılar için örnek alınacak bir uygulama olduğunu düşünüyorum.

13. Ulusal Kongremiz içinde yer alan sosyal programlardan birisi de ülkemizin çeşitli bölgelerinden 13 kadın ve 13 erkek öğretim üyemizin katkılarıyla hazırlanan sağlıklı yemek tarifleri kitapçığımız oldu. Bu kitabın hazırlanmasında büyük emek verem Emre Yıldırım hocamıza bir kez daha teşekkürlerimi iletiyorum.

Kongrelerin temel amaçlarından biri ilgili branştaki tecrübeli araştırmacıların yeni çalışmalarını meslektaşlarıyla paylaşmak ve konu ile ilgili tartışma ve görüş alış veriş ortamı yaratmak iken, tecrübenin genç nesillere aktarılması da diğer önemli bir amaçtır. Bu nedenle olabildiği kadar çok sayıda genç meslektaşımızın kongremize katılımını hedefledik. Dahiliye asistanı kardeşlerimizden gelen talep üzerine, onların kendi aralarındaki whatsapp grupları üzerinden ulaşabildiğimiz kadar çok dahiliye asistanının kaydının ücretsiz olarak yapılmasını sağladık. Ancak üzülerek gördük ki kayıtlarını yaptırdığımız genç meslektaşlarımızın bir kısmı toplantıları hiç izlemediler; umuyoruz ki derneğimiz web sitesinden izleme imkanını kaçırmazlar.

Sizlere kongremiz ile ilgili bazı istatistik bilgileri vermek de istiyorum. Dahiliye asistanları dışında 527 kayıtlı katılımcımız oldu. Katılımcıların %72'si bilgisayardan, %28'i de mobil cihazlardan katılım sağladılar.

İzleyenlerin %80 kadarında izleme süresi günlük 2 saatin üzerindeydi. Kongre süresince tıklanma sayımız 18 192, firma stantlarının toplam tıklanma sayısı 980 oldu. Günlere göre baktığımızda Cuma günü katılımcı sayısı 262

olurken cumartesi 419, Pazar günü 427 olarak gerçekleşti. Kongre sonrasındaki hafta aynı web adresinden videoları izleme imkanı devam etti. Bakıldığında hafta içi 5 gün (pazartesten cumaya) ortalama günlük 76 kişi daha videoları izlemeye devam etmişken cumartesi ve Pazar günleri 114 ve 118 kişinin videoları izlediği görüldü. Yani rutin günlük işlerinden vakit bulamayan meslektaşlarımızın hafta sonunda eğitim programlarını izleme şansının daha fazla olduğu bir kez daha teyit edilmiş oldu.

Kongre sonrası yapılan ankette katılımcılara “kongrenin sanal ortamda tekrar

gerçekleştirilmesi halinde yine katılmak ister miydiniz” sorusuna %93 isterim/çok isterim cevabının verilmesi, “bilimsel programı nasıl buldunuz” sorusuna yalnızca %2 katılımcının daha iyi olabilirdi cevabı verirken geri kalan tüm katılımcıların memnuniyet ifade eden yanıtları bizler için mutluluk verici sonuçlardı. Yakın gelecekte yüz yüze toplantılarda görüşebilmek üzere hepimize sağlıklı, mutlu günler diliyorum. Selam ve sevgilerimle...

Prof. Dr. Zeki Karasu

LIVE

 Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği

13. Ulusal Hepatoloji Kongresi
Uluslararası Katılımlı 28-30 Mayıs 2021, Sanal Kongre

RAMAZAN İDİLMAN
TÜRK KARACİĞER ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ BAŞKANI

ZEKİ KARASU
KONGRE BAŞKANI

13. Ulusal Hepatoloji Kongresi

Uluslararası Katılımlı 28-30 Mayıs 2021, Sanal Kongre

Türk Karaciğer
Araştırmaları Derneği

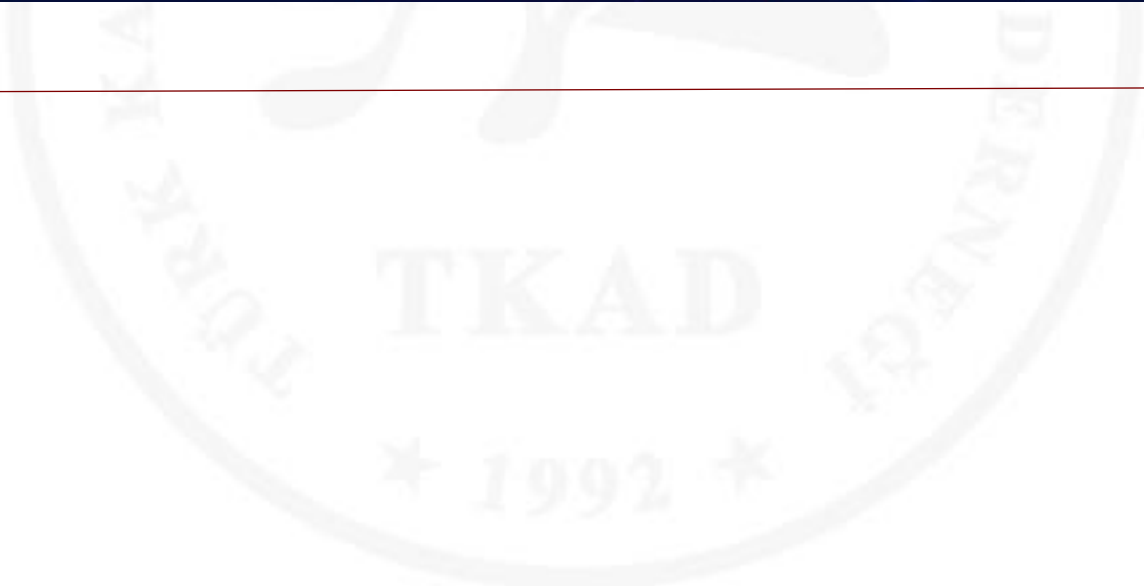
AYŞE AYTAMAN
OTURUM BAŞKANI

ZEKİ KARASU
OTURUM BAŞKANI

NORAH TERRAULT
KONUŞMACI

ERCP'NİN TARİHÇESİ

Tıbbi literatürde, Endoskopik Retrograd Kolanjiyopankreatografi(ERCP), gastrointestinal endoskopi alanında pankreas ve safra yolu hastalıkları olan hastalara tıbbi ve cerrahi yaklaşımı yeniden tanımlayan çok önemli bir teknolojik ilerlemeyi temsil eder. 1968'deki başlangıcından bu yana, safra kanalı taşları ve malign darlıklar gibi yaygın safra yolu hastalıklarının tedavisinde, pankreas hastalıklarının tedavisinde ve pankreatitin önlenmesinde çok etkili bir rol oynamıştır. 1920'lerde, ilk safra kanalı görüntülemesi, Everts Graham ve Warren Cole tarafından, safraya selektif geçen intravenöz iyotlu fenolftalein ile yapılmıştır. Sonradan Oral kolesistografi ve perkütan "Chiba" iğneli kolanjiyografi geliştirilmiştir. 1965'te iki yenilikçi radyolog, Rabinov ve Simon, oral basket kateter içerisinden geçebilen bir kateter tasarlamışlar, sekiz denemede, iki hastada yorumlanabilir ilk pankreatografiyi elde etmişlerdir. 1968'de George Washington Üniversitesi'nde William McCune ve ark., pankreas kanalının endoskopik olarak görüntülenmesinin pankreas hastalıklarının tanısında önemli olabileceğini düşünüyorlardı. Bu amaca yönelik olarak önce köpekler üzerinde denemeler yapıp başarılı oldular. O zamanki endoskopların manevra yetenekleri

çok sınırlıydı, çalışma kanalları yoktu. McCune, Eder endoskopi firmasıyla işbirliği yaparak bir fiberoptik duodenoskop (Eder Instrument Company, Chicago, IL) geliştirmiştir. Bu alette, proksimal ışık kaynağı, uç ve yan görüş imkanı, distal uç manevra imkanı mevcuttu. Çalışma kanalı yerine aletin üzerinde ERCP kanülünün geçebileceği bir yol oluşturulmuştu. İnsanda ampulla Vater'in endoskopik kanülasyonu ilk olarak bu endoskopiyle gerçekleştirilmiştir. 50 hastalık serisinde, McCune'un duodenal entübasyon başarı oranı sadece %50, pankreas kanalı görüntüleme oranı sadece %25 idi, ancak herhangi bir komplikasyon görülmemiştir. Tartışma kısmında McCune 'Bu aleti kullanan kişinin 2 önemli özelliği olmalı; sabır ve dürüstük' demiştir (1-3). Mart 1969'da Japonya'da Oi ve ark. Machida (Machida Endoscope, Ltd., Tokyo, Japonya) ve Olympus şirketleri (Olympus Optical Co., Ltd., Tokyo, Japonya) ile yakın işbirliği içinde, çalışma kanalı ve elavatörü ile yandan görüşlü bir fiberoptik duodenoskop geliştirmişlerdir. Başlangıçta Oi, 105 olgunun yaklaşık yarısında ampullayı görüntüleyebilmiş, sonradan 53 hastanın 41'inde (%77) papillayı önemli bir morbidite olmaksızın kanüle etmiş ve endoskopik kolanjiopankreatikografi yapmayı başarmıştır. 1972'de Minnesota Üniversitesi'nden Jack

Vennes ve Steven Silvis, safra ve pankreatik kanalların kanülasyonu konusundaki deneyimlerini yayınlamışlardır. Sonraki 5 yıl boyunca Safrany, Cotton, Geenen, Siegel, Classen ve Demling gibi öncüler, Japonların bu yeni tekniğini benimseyip ve kendilerine ait başarılı uygulamaları bildirmişlerdir (kanülasyon oranları >%90) (4-7).

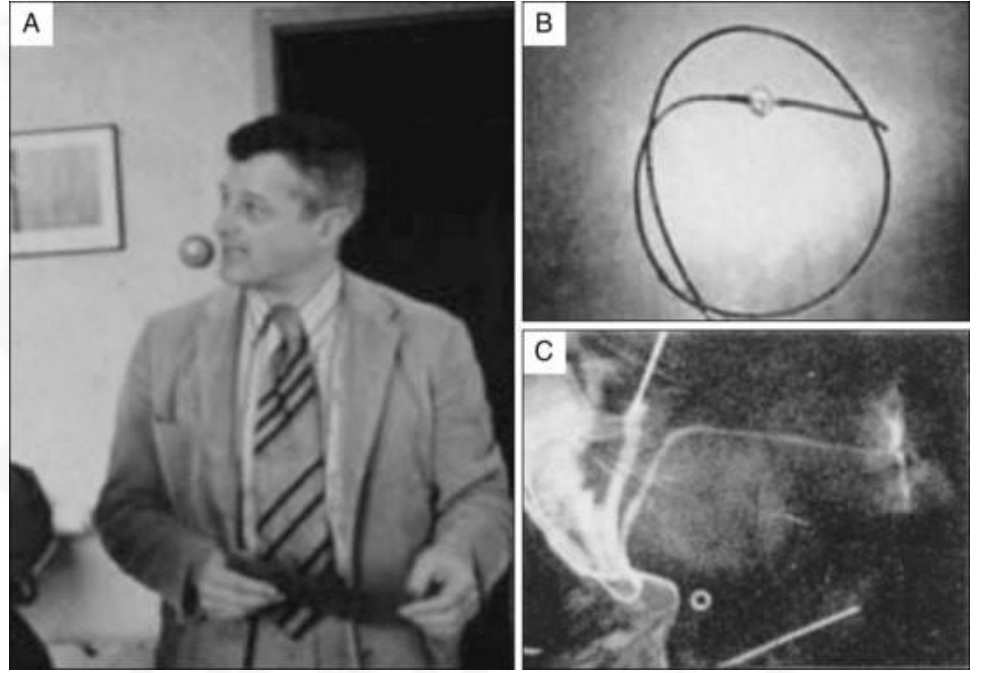
Birbirlerinden bağımsız olarak, Erlangen, Almanya'daki Demling ve Classen ve Japonya, Kyoto'daki Kawai, sfinkteri kesmek için benzer teknikler geliştirmişlerdir. Bu sayede ERCP safra taşlarının tedavisinde popüler hale gelmiştir. Demling ve Classen, yüksek frekanslı bir diatermi kapanı geliştirmiştir; Demling-Classen probu, papiller kası kesecek bir "yay teli" oluşturmak için dışarı çıkabilen ince bir çelik tel ile bir teflon kateterden oluşuyordu. Kateter içerdeyken kontrast verilebilen bir teknikti. Japonya'da Kawai, kateter ucundan çıkıntı yapan ve günümüzdeki pre-cut tekniğine benzer şekilde papiller sfinkteri kesmek için kullanılabilen 2 mm uzunluğunda iki ayrı diatermi bıçağından oluşan bir papillotomi cihazı geliştirmiş; bu cihaz özellikle papillada gömülü taşları olan hastalarda faydalı olmuştur. Erlangen probu, perforasyon riski daha düşük öngörüldüğü için Batı'da daha fazla

kabul görmüş ve endoskopik sfinkterotomi doğmuştur (8-11). 1975'te New York'ta Zimmon ve ark., balon kateterle safra taşlarının çıkarılması tekniğini literatüre kazandırmışlardır. 1979'da İngiltere'den Cotton ve ark. nazobilyer drenajı uygulayıp, tarif etmişlerdir. Aynı yıllarda Almanya'dan Soehendra ve ark. malign biliyer darlıklarda endoprotez uygulamalarını tanıtmışlardır. 1984'ten itibaren ilk video endoskoplar Amerika ve Almanya'da kullanılmaya başlanmıştır. 1985 yılında Japonya'da Fuji ve ark. pankreatik sfinkterotomiye tarif edip, pankreas hastalıklarında pankreatik endoprotez uygulamasını başlatmışlardır (12-15).

Ülkemizde ilk ERCP işlemi 1973 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Prof. Atilla Ertan tarafından yapılmıştır. 1976 yılında Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi'nde de ERCP yapılmaya başlanmıştır (16-17). Son yıllarda MRCP ve endosonografi nedeniyle ERCP uygulamaları azalmış olmakla birlikte hala sık başvurulan bir yöntem olmayı sürdürmektedir.

Dr. McCune

A-Rabinov, B-Basket kateter, C- Pankreatogram

Prof. Dr. Atilla Ertan

Kaynaklar

- 1- Redeker AG, Karvountzis GG, Richman RH, et al. Percutaneous transhepatic cholangiography: an improved technique. JAMA. 1975;231:386–388.
- 2- Rabinov KR, Simon M. Peroral cannulation of the ampulla of Vater for direct cholangiography and pancreatography: preliminary report of a new method. Radiology. 1965;85:693–697.
- 3- McCune WS, Shorb PE, Moscovitz H. Endoscopic cannulation of the ampulla of Vater: a preliminary report. Ann Surg. 1968;167:752–756.
- 4- Oi I, Takemoto T, Kondo T. Fiberduodenoscope: direct observation of the papilla of Vater. Endoscopy. 1969;3:101–103.
- 5- Vennes JA, Silvis SE. Endoscopic visualisation of bile and pancreatic ducts. Gastrointest Endosc. 1972;18:149–152.
- 6- Cotton PB. Progress report: cannulation of the papilla by endoscopy and retrograde cholangiography (ERCP). Gut. 1972;13:1014–1024.
- 7- Classen M, Koch H, Fruhmorgen P, et al. Results of retrograde pancreaticography. Acta Gastroenterol Jpn. 1972;7:131–136.
- 8- Demling L. Operative endoskopie. Med Welt. 1973;24:1253.
- 9- Kawai K, Nakajima M. Preliminary report on endoscopic papillotomy. J Kyoto Pref Univ Med. 1973;82:353.
- 10- Classen M, Demling L. Endoskopische sphinkterotomie der papilla vateri und steinextraktion aus dem ductus choledochus. Dtsch Med Wochenscher. 1974;99:496–497.
- 11- Demling L, Koch H, Classen M, et al. Endoscopic papillotomy and removal of gall-stones: animal experiments and first clinical results. Dtsch Med Wochenscher. 1974;99(45):2233–2237.
- 12- Zimmon DS, Falkenstein DB, Kessler RE. Endoscopic papillotomy for choledocholithiasis. N Engl J Med. 1975;293(23):1181–1182.
- 13- Cotton PB, Burnes PB, Mason R: Transnasal bile duct catheterisation after endoscopic sphincterotomy. Method of biliary drainage and sequentel cholangiography. Gut:1974 20(4)285-287.
- 14- Soehendra N, Reynders-Frederix V. Palliative bile duct drainage: a new endoscopic method of introducing a transpapillary drain. Endoscopy. 1980;12:8–11.

15- Fuji T., Amanolt, Ohmura R., Akiyama T., Aibe T., Takemoto T. Pancreatic sphincterotomy and pancreatic endoprothesis.

Endoscopy:17(1985)69.

16- Ertan A. Endoscopic Retrograde cholangiopancreaticography. Bulletin GATA 1977,19:383-389.

17- Şahin B.,Gököz A.,Cumhur T.,Onaran L.,Gürkaynak G., Temuçin G.Pankreas hastalıkları ve kolestatsisde Endoskopik Retrograd

pankreatokolanjiografi. Mavi Bülten 1977: Cilt (1) sayı 121-124.

ve kale tamamen yıkılmış ve yakılmış, yerle bir edilmiştir. Tekrar 'şenlendirilen' Tenedos neredeyse tam yüz yıl sonra 1912 yılında, Balkan savaşı başlarında Yunanistan Krallığı tarafından işgal edilir. Yunanistan işgali altındayken 1915 yılında bir de İngiliz ve Fransızlar tarafından işgal edilir. Çanakkale savaşları sırasında müttefiklerin çok önemli hava ve deniz harekât merkezlerinden biri haline gelir. İşgal Türk-Yunan savaşı, yani Kurtuluş Savaşı boyunca da sürer. Lozan Antlaşmasıyla yeniden Türk Devletine ve egemenliğine geçer.

Bu kadar savaş ve işgale konu olması, bu denli 'arzulanan' bir yer olmasının nedeni antik çağdan beri ününü koruyan üzüm bağları ve Burgonia, Bordeaux, Kuzey Carolina'da üretilenlerle mukayese edilen şarabı değildir. Çanakkale Boğazının güçlü deniz akıntılarına karşı gemilerin boğaza girmesini havadan iterek sağlayacak olan uygun rüzgarları beklemek için en güvenli sığınağı sunar Tenedos limanı ve kıyıları. Güçlü rüzgarlara ihtiyaç duymadan gidebilen günümüzün gemileri de halen Bozcaada'da boğaz geçiş izni ve sırası için beklerler.

Nekropolünde yapılan kazılarda beş bin yıllık mezarların bulunduğu Bozcaada, antik çağlardan beri sadece tek yerleşim yerine sahipti. Günümüzde de ülkemizin köyü olmayan tek ilçesidir. Tek ilçenin iki mahallesi bulunmaktadır. Resmi adlarını işi resmi daireye düşmeyenler bilmez. Rum mahallesi ve Türk mahallesi diye bilinirler. Ondokuzuncu yüzyıla kadar Rumlar yerleşim yerinde, kasabada ikamet ederken Türkler kalenin içinde ikamet ederler, günlük işlerini bitirdikten sonra gecelemek için kaleye dönerlerdi.

Adanın Asya kıtasına bakan doğu tarafında yer alan liman ve yerleşim yerinin kuzey tarafındaki kara uzantısında, ilk olarak kimler tarafından inşa edildiği bilinmeyen Bozcaada kalesi yer almaktadır. Günümüzdeki hali, 1807 yılındaki Rus işgalinde havaya uçurulan kalenin yerine 2. Mahmut tarafından onarılmış ve yaptırılmıştır. Bu kale dışında, limanın güney tarafında artık mevcut olmayan daha küçük bir kale ile kalıntıları günümüzde de

görülebilir, yerleşim yerinin batı yamaçlarında bir kale daha mevcutmuş.

Roma imparatorluğunun resmi din olarak Hristiyanlığı kabul etmesiyle çok tanrılı renkli pagan dinini terk eden Tenedoslular, esas olarak Khalkedon Konseyinden sonra bölünen Hristiyanlığın, Ortodoks yorumunu kabul etmişlerdir. Ancak günümüzde bile devam eden dini ritüellerin bazılarında Dionisius ve Bacus'un şenliklerinin izlerini görmek mümkündür. Her yıl 24 Temmuz'da Aya Paraskevi manastırında bağ hasadının dini törenlerle kutsandığı ve Tanrının sunduğu nimet, bereket ve bolluğa dualarla şükranlar ifade edildikten sonra coşkulu şenlikler düzenlenir.

Gökçeada'dan farklı olarak Osmanlı döneminde neredeyse eşit düzeyde Rum ve Türkü barındıran Bozcaada için, Lozan Antlaşmasının hükümlerine göre çıkarılan 1115 sayılı yasa ile özel bir yönetim öngörülmesine rağmen, Cumhuriyet döneminde bu yasa tam olarak uygulanmamıştır. Azınlık okullarının kapatılması, 6-7 Eylül hadiseleri, Kıbrıs sorunu gibi Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan devletleri arasında yaşanan tüm sorun ve gerginlikler minik Bozcaada'yı da etkilemiş ve ada Rumlarının zamanla Yunanistan, Avustralya, Amerika ve Fransa gibi ülkelere göç etmesine neden olmuştur. Günümüzde sayıları çok azalmıştır.

Devletler arasındaki gerginlik ve sorunlar her ne kadar ada Rumlarında gelecek kaygısı ve azınlık olmanın verdiği korku ve kaygıları yaşamalarına yol açıyorsa da günlük yaşamdaki ilişkilerde iki kesim arasında büyük sorunlar yaşanmamış; inanç ve dini mensubiyetten daha üst ve kapsayıcı olan 'insula' yani ada ve adalılık ortak yazgısı onları birleştirmiş ve davranış örüntüleriyle ilişki kodlarını oluşturmuştur. Geçmişte Osman kaptanının en yakın arkadaşları; fıçıcı Stelyo ve meyhaneci Vasil'dir. Kazime Yakar'ın en iyi komşusu Melpo Hanımdır...Bugün de Atanasya teyzenin en yakın komşusu Akile hanım; Foti Bey ve Antula hanımın en yakın dostları ve komşuları Ahmet Bey ve Asuman hanımdır...

Yenileri bir tarafa, bulabileceğiniz kadim meyhanelerinde ya da kasabanın çay bahçelerinde adalılarla sohbetleriniz hep çok ilginç olacaktır. “Aşarı inceenmi?” diye sorarlarsa, kastettikleri şey, aşağıya, limana inip inmeyeceğinizdir. Yukarının karşılığı, aşarı’dır, çünkü gemiyi sorduğunuzda, “vaamıştı” cevabının zaman çözümlemesini yapmak boşuna çabadır. Gemi gidecek anlamındadır... sizinle konuşurken arada gözleri hep havada ve bulutlarda olacaktır. Poyraz yazın serinlik, kışın soğuk getirecek. Lodos sıcak ve baş ağrısı yapacak. Batıdan rüzgar eser ve Gökçeada’nın ‘üstü çakarsa’, ‘hava’, yani yağmur ve fırtına gelecek...

Şansınız olur da bir Rum komşunuzda kahve içimi için konuk olursanız unutulmaz bir ‘kahve töreni’ ve sunumu yaşayacaksınız. Önünüze, bembeyaz tenteneli tablada mis gibi kokan kahve fincanının yanında bir bardak su, küçük bir kaşığın üstünde içinde bademi de olan bir domates reçeli ya da sakızlı kurabiye ve yanında yine küçük, ev yapımı likör ya da metaxa brendisi ile dolu bir bardak gelecek. Benim gibi daha da şanslıysanız ve meyhaneci Vasil amcanın eşinin sofralarına konuk olursanız nasıl olduğunu anlamadan size bakla favasından keçi peynirine, salatadan envayi çeşit zeytinyağlısına, saatlerce özenle pişirdiği pamuk gibi ahtapottan kendi bastığı tuzlu sardalyeye, mevsimine göre palamut pilakiden levrek buğlamaya, yedirmediği şey kalmaz. Bu kadar şeyi onun sekseni çoktan aşan yaşına rağmen anında nasıl hazırladığına ve sizin de nasıl yediğinize şaşırdığınızda, elindeki şarap kadehini işaret ederek hınzırca bir

gülümsemeyle, “rahmetli Vasil Amcan derdi ki, bunu içmeyen ya delidir ya da divane” diyecektir.

Adalı bir Türk dostunuza konuk olduğunuzda tercihiniz kahvaltı olmalı. Kırık, çizik, yeşil, sele, çevirme, salamura türü zeytinlerden hangisini alacağınıza şaşırırken; domatesten, biberden, karışık, cevizli, baharatlı ve kekikli salçalarını süreceğiniz sakızlı pişiler aklınızı başınızdan alacak. Sade keçi, ya da karışık peynirleri salamuradan yeni çıkmış ya da kızartılmış yiyebilirsiniz. Habersiz giderseniz anında fırına atılan bir ‘çullama’, sarımsaklı yoğurduyla kesinlikle takdirinizi kazanacaktır. Özel günlere denk gelerseniz, oğlak dolma, kuzu kapama ya da sahan mantısından sonra ‘mafiş’ tatlısına takatınız kalmayabilir...

“Adalılık” ve “adalı olmak” farklı bir ruh durumudur. Bir ütopya ya da distopya’dır. Adada zaman farklı akar; renkler, kokular, tatlar, ışık ve hava anakaraya göre çok farklıdır. Bu nedenle bazen adaya ilk defa ayak basanlar ürküp geldikleri gemiyle geri dönerler. Ürktükleri şey, adanın insandan mutlak teslimiyet bekleyen havasıdır. Ona teslim olduğunuzda size inanılmaz güzellikler ve serüvenler kadar inanılmaz sınavlar da sunar. Artık ona tabisinizdir. İstedığınız zaman ayıramazsınız – saatlerce ya da günlerce Poseydon’a deli deli rüzgarlar estirterek sizi anakaraya geçirtmez. Kalırsınız. Buna karşılık size dünyanın en lezzetli çavuş üzümünü, incirini, kalamarını ve mercanını sunar. Bazen gök yüzünü öyle bir karartır, öyle şimşekler çaktırır ki, ruhunuzu teslim etmeye neredeyse gönüllü olursunuz; yarım saat sonra yeryüzünde görebileceğiniz en pırıltılı güneşle size “şaka yaptım, nasıl da yedin! Herodot’a bunu söyletmemiş miydim ben – Tanrı, insanlar uzun ömürlü olsunlar diye Tenedos’u yarattı! Unuttun mu?” der... Arkasından da “hadi şimdi maviliklerime dal, orda sana cennetin benzerini göstereceğim” diye ekler...Latin şairin, başlıktaki sözleriyle cevap verirsiniz: Est in conspectu Tenedos! Insula dives opum! **Ve işte karşınızda Bozcaada!** Muhteşem kaynaklarıyla bir ada!

Uzm. Dr. Dilek Tucer

12
HAZİRAN

Uluslararası
NASH
Gününde
Farkındalık
Yaratalım!

#NASHDAY

